

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po: pust. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 18. febr. (3. marca) 1913. 11. t. m. (t. j. 24. febr.) spal sem, kljub mrazu kot top na svoji postelji iz desk in slame, nadaljuje g. H. B. s svojim vpisovanjem drinopoljskih položajev. Mehka postelja mi ni bila nikdar tako sladka, kakor ta. Veter je pihljal skozi luknje in špranje v mojem šotoru in na ušesa mi je prihajalo zamolklo treskanje topov kot bajna uspavalna godba.

Parkrat sem opazil, da bdi nad menoj vojaki, ki se je večkrat primaknil k moji postelji, da pazi, ako sem pokrit. Rano, ko me je prišel poročnik Ribnikar buditi (ne smem nič povedati, koliko je bila ura — solnce je bilo že visoko), častiti srbski kmet ga poprosi:

— Nemojte ga buditi, poručniče, tako slatko spaval!

Izvedel sem, da so Turki ponoči skušali prodreti obroč, v katerem se davijo.

Ob deseti uri zvečer zapustili so štirje turški pešpolki svoje pozicije in v križu noči napadli so bolgarske okope na vzhodnem sektorju.

Z enim samim izbornim poletom dosegli so prve vrste bolgarskega 57. pešpolka, a zadeli so na nepodajni zid in morali so se umakniti.

Med grnjenjem topov ob eni po polnoči napravilo so še en strašen poskus izpada.

Pec strahovitim pritiskom sovražnika, je moral bolgarski 57. polk prositi za pomoč, vendar je tako silno odgovarjal na naskoke turške pehote, da se mu je posrečilo drugič odbiti Turke še pred prihodom za-prošene pomoči.

Major Pera M. Lazarevič, komandant prvega srbskega artiljerijskega divizionja na zahodnem sektorju, povabil me je, naj obiščem tudi njegove baterije.

— Občudovati hočemo na pozicijah, mi reče prijazno.

In ker sem včerajšnji dan porabil med pešci v prvih rovih na 600 m od turških položajev, odšel sem danes popoldne k artiljeriji.

Artiljerija majorja Lazareviča je na desnem krilu sektorja in kmalu sem opazil Ardo, ki leži na drugi strani sektorja.

Pridemo v podnožje neke strmine, kjer so se opazili sledovi in jame, napravljene od eksplozije granat, ki so padale tu naokrog.

Včeraj, ko je prihajala tod mimo kolna 40 konj, obloženih s hrano, vsula se je pravcata toča projektilov kar naenkrat na karavano iz utrdbe Maraš.

Ali so Turki vedeli za prihod te kolone z živežem za srbsko vojsko, ali pa je bil njih ogenj le slučajen? Kdo ve?

Več kot polovico ljudij in živine je bilo pobitih v par sekundah, ostali pa so se spustili v beg nazaj.

Po hudobni borbi, ki je trajala celo noč, se je mir zopet povrnil, šrapneli so samo redko padali. Uporabimo to priliko, da obidemo te pozicije.

V ogromnih zemskih rovih, v katerih žive vojaki že tri mesece, izšli so pešci in artileristi nekoliko na prosto, da se oddahnejo na solnce.

Posedali so v grupah in se razgovarjali. Drugi pero perilo in po celem taborišču vse mrgoli kot v mravljišču.

Skozi globoke hodnike, izdobljene pod zemljo, dospemo do kraja, kjer je opazovalnica na gričku.

Predstavite si ket, izkopano pod ilovčasto zemljo, globoko dva metra in široko ravno toliko in dvakrat tako dolgo.

Podolgasta vodoravna odprtina, dva metra dolga in trideset centimetrov široka, omogoča opazovanje in pokazuje pred seboj cel horizont.

Pred nami teče reka Arda, ki se zliiva v Marico ravno pod Drinopoljem.

Selimova palača se nahaja desno od Papas-tepe, pod katerim se vidijo prvi turški rovi njihove pehote in poljske artiljerije.

Dva telefona vežeta ta rov s sosednim bolgarskim sektorjem; komandant srbskega sektorja oddaljen je s svojimi baterijami za nekaj sto metrov od Bolgarov.

Na trinočju je pritrtjen velik daljnogled, s katerim se opazujejo skozi odprtino nasprotno turške pozicije in učinek streljanja proti njim.

Od tu urejajo komandanti baterij streljanje iz topov potom telefona in popravljajo smer.

Skozi daljnogled vidim Turke na razdaljo 3200 m, kako popravljajo poškodovane nasipe ter postavljajo nove iz zemlje, kamena in lesa.

Včeraj jim je srbska baterija uničila vse, že skoraj dogotovljeno delo in več nesrečnikov je našlo svoj grob. Sedaj so zopet na delu za nove obkope.

Občudovali smo v rovu med grmenjem topov. V resnici, zdi se mi, da se nahajam med francoskimi častniki, ker med Srbi vlada isti francoski duh, vesel, neprisiljen in vedno razpoložen za šalo.

Bolgari in nekateri tuji nazivajo ta dobri srbski značaj po tej strani kot frivolon. Ne, oni so veseli in se ne menijo za nevarnosti, katerih klubujejo, ali se jim brezpotrebno niti ne izpostavljajo.

Kako divni so ti častniki in vojaki!

Med njimi ne izključuje disciplinane ljubeznivosti in pažnje. Predpostavljani, kateremu se brezpogojno pokoravajo, čim je izdal naredbo, skrbni uprava po očetovski za svoje ljudij, ki so mu zopet tako hvaležni, da naravnost tekmujejo, kako bi olajšali njegovo srbo in napor.

Ne morete si niti misliti, kako uporabni in iznajdljivi so srbski vojaki. Vsako najmanjšo stvar izkori-

stijo. Iz praznih municijskih zabojev so napravili vse: postelje, mize, stole, klopi in strebre, napolnjene z zemljo, ki podpirajo strop v podzemeljski sobi.

Iz praznih pločevinastih posod napravili so umivalnike in posodo za vodo. Vsaj vojak si — predno vzame kako hrano, umije roke v sublimatu, razstopljenem v vodi. Na ta način so premagali legar in kolero.

Iz iste pločevine napravili so vojaki tudi kljuke in tečaje na vratih podzemeljskih prostorov.

Iz praznih petrolejevih posod napravljajo male peči, pri katerih se grejejo v rovin.

Nekaka Robinsonijada. Kapitan Bogdanovič večkrat pohvali svoje vojake, katere ne imenuje drugače kot »fabrikante starin«.

Evo, general Rašić me telefonično pozivlja.

Bolgarski generalštab je izvedel za mojo prisotnost v srbski vojski in general Rašić se mora ukloniti. Zvečer moram oditi v Sofijo. Niti štab ne dopušta nobenemu vojnemu dopisniku prisotnost v vojni.

Vzrok, da Drinopolje tiči še vedno v turških rokah, kljub temu, da se že pojavljajo sledovi otrujenosti, je v glavnem ta, da ne oblega tega mesta srbska armada sama.

Dolžnost dopisnika je, da govori vedno le resnico, ker smo že pri tem, kar sem videl in izvedel. In ta resnica je v tem, da je bombardiranje Drinopolja jako slabo.

Razumeti morate, da ne morem iznesti vsega na papir, dokler bo trajalo dolgotrajno obleganje, ker so ti razlogi v tesni zvezi s slabimi stranimi obleganja.

V nekaj dneh mi bo morda mogoče, da razložim to, kar moram za sedaj opustiti, odnosno le mimogrede omeniti.

Od prostaka do najvišjega generala bolgarske vojske imeli smo dovolj dokazov o njih vrednosti, tako, da se ji ne more odrekat vojaške sposobnosti, hrabrosti, discipline in vstrajnosti.

Ona je dala dokaz v tem v tej vojni. Ali kako naj si pojasnim njeno pomanjkanje na previdnosti?

Voja je bila že predvidjana, zahtevana, pripravljena že pred nekaj leti. Drinopolje je oddaljeno od Bolgarov komaj trideset kilometrov; ves svet in gotovo tudi bolgarski generalštab je vedel za ogromna obrambna sredstva, ki so nakopičena okrog tega mesta v poslednjih letih.

In Bolgarska armada je prišla oblegati to mesto, ne imajoč niti starih topov dovoljno število, kaj šele modernih.

Turki, po merodajnih informacijah, katere sem dobil, imajo 250 modernih topov velikega kalibra po 12, 15 in 21 cm v drinopoljskih utrdbah.

Dasi še ni prišel čas, da Vam povem pravo moč balgarske artilerije, morem Vam vendar reči, da raz-

polaga ta artiljerija samo na enem pasu komaj s polovico topov, kakor jih imajo Turki postavljenih proti tem baterijam.

Poleg tega je večina teh topov še starega sistema, katere so Rusi zaplenili Turkom v letih 1877—1878. To so topovi, za katere se še rabi črni strelni prah, ki ima slab učinek in je tudi streljanje iz teh topov sumljivo.

Jaz se ne morem načuditi, kako je to, da Bolgari niso izkoristili premirja, da se bolje pripravijo.

To se edino more objasniti s tem, da so bili Bolgari prepričani, da bo mir brezdvomno zaključen, ali pa, da se bo mesto predalo vsled lakote.

Poleg tega, je general Ivanov, četudi je bombardiral mesto nekaj dni, izmetal na mesto same šrapnele in jako malo granat, ki imajo strašen razdirajoč učinek.

Največ, kar se je moglo storiti, t. j. vznemiriti prebivalstvo in ne pustiti odmora ter na ta način in z lakoto prisilili Sukri-pašo, da kapitulira prej ali slej.

Gotovo je, o tem ni dvoma, da Turki vedo za slab učinek bombardiranja, katero pa se sploh ne nadaljuje.

Ako bi ne bili pripeljani pod Drinopolje srbski topovi, bi trajalo obleganje Drinopolja že dolgo — dolgo, izvenjsi slučaj, da bi se začelo v mestu dobesedno umirati od lakote.

Med tem trdijo poslednji turški dezertjerji, da njihovi častniki še vsak dan jedo meso. Mesto tedaj še ni popolnoma brez hrane. Res, morda jedo tudi vprežno živino, ker nimajo krme za njo.

Turški fori Maraš, Kajapaš, Demerdeš, Arnautkeji, Maslanfort, Bosnakeji, Aajvas aba, Kazar-tepe in Šajtanserle imajo blindirane kazimate, katere je mogoče napadati samo iz haubice, Bolgari pa teh nimajo.

O tej interesantni razpravi, zakaj Drinopolje še vedno klubuje oblegovalcem, se povrnem pa zopet prihodnjič.

Mars.

Rast germanizacije.

Maribor, svečana 1913.

Gotovo najinteresantnejši pojav v našem narodnem boju je nazadovanje v narodnem oziru. Sicer se je že marsikdo bavil s tem in mnogo tiskarskega črnila se je že porabilo, a stvar je bila malokdaj tako aktualna, kot je ravno v teh časih. Predno pa preidemo k delnemu razmotrivanju, naj nam bode dovoljeno vprašanje: V čem tiče vspehi germanizacije? Po našem mnenju je odgovor dvojen: 1. V konfuznosti naše obrambe in 2. v istotaki razdvojenosti ostalega narodnega dela! Ne recite, da sta ti dve točki — prejudici! Po-

glejmo! Naša glavna obramba tiči pravzaprav v D. C. M. Solska naša družba je že žrtvovala stotisoče in jih še. Dobila je že toliko in toliko stotisočev po volilih in dr., in dobiva tudi še v nadaljnjem. Mnogo je že dosegla, mnogo jo pa še čaka. Poleg C. M. D. imamo pa tudi Branibor, katerega namen je isti, narodna obramba. Poglejmo pa, na kolikih krajih in koncih operirata ravno ti dve organizaciji. Povsod so večje ali manjše podružnice, vsaka tekmuje medsebojno in vsaka zahteva za se zopet tega ali onega vračila. Glavno sredstvo skuša ustreči tu, skuša tam, a uspeh? V mnogostranskih operacijah se ubijajo kapitali; zginevajo stotisoči kot kapljice v neskončnem morju. Kaj imamo? Par družbinih šol, ki nam šele poskrbevaljo za naraščaj. Uspehi, pravi, bodo še le prišli, razum v Trstu, koder se dviga dan za dnevom — vidno — moč Slovenstva. Recimo na kratko: V Trstu imamo sistem, drugodi pa — naj bode to komu vseh ali ne — ga nimamo. Danes že skoro rečemo, Trst je bil ogrožen. Poglejmo pa na Korosko? Tam propada v isti meri vidno moč Slovenstva, rase pa skoro nevzdržema — germanizacija. Zakaj? Ker tudi tu ni gotovega, ostro zarišanega narodnega delovanja. Nekaj se pač tudi tu giblje v zadnjih mesecih; ali pa je to gibanje upravičeno že danes vzbujati up za napredek naše posesti? Idealizem nam je do slej še navadno škodoval, kot pesimizem pa moramo reči, da ne! Na Koroskem prodira germanizacija v dolgi fronti in minirji prepravljajo že soteske ob državni železnici proti Bohinju, Kanalu in Gorici.

Najodločneje pa operira germanizacija po Slov. Štajerji. Tanka! imamo kar troje vidno, ostro začrtanih pasov, ki danes prepletajo slovo, posest, slov, jezik in — slov, politiko (tudi to!). Prvi pas se vleče od Mure, južno od Spielfelda in jugozapadno od obeh ob bregov Drave, buta zapadno ob Pohorje, vzhodno pa razteza svoje tipalnice že v Haloze. Drugi pas se vleče od Ptujke preko Ptuiskega polja, Pragerskega, Slov. Bistrice do Celja in ima istotako ob pobočjih, vzhodno in zapadno, svoje postojanke. Glavna opora po vsej črti tega pasu pa je — Južna železnica. Tretji pas pa sega od Spod. Dravograda preko Sloven. Gradca in Velenja v Celje ter Zidan most. Tu pa se cepi ter prodira ob Savi v obe strani njenega toka. Súdmarka je pokupila že ogromno posesti (če pristejemo tu sem tudi še nje odločne posestnike, okroglo — 600 ha!) Schulverein pa skrbí, da ta denar ni izvržen. Slovenski jezik je že mestoma tako prepleten germanizem, da človeka bole ušesa, če poslušajo ljudsko govorico. Da najdemo se kraji, celo občine, v katerih je zmanjkalo iz materinščine posameznih besed!! Rekli pa smo tudi, da preplav-

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Vrnivša se domov, je povezala Ciganka nekaj dragocenih reči — zlasti draguljev — v culo, nabasala usnjat pas z zlatniki in si ga privezala okrog pasu pod obleko. Vse to je delala sila pokojno, kakor da opravlja svoje vsakdanje delo. Mislija je na Manfreda, ali bo, sili se je misliti nanj ter mrmljala brezvezne besede.

Kdo bi bil slutil, da se bom navezala nanj tako zelo, da bom celo želela, naj bi ne bil nesrečen! Oh, ta Monk! Kolikšne bo njegovo trpljenje! A Manfred naj bo srečen — kaj me briga to na vse zadnje! Saj zdaj mi ne more več ugrabiti sinu velikega profosa... Solze bo pretakal za njim — seveda... Samo da ne bi znozel! Samo da ga vest o njegovi smrti ne udije na mestu!

In tako se je vračala njena misel neprestano k trpljenju, ki ga je hotela pripraviti velikemu profosu.

Lantné je bil kriv upora, poizkusa, rešiti Doleta iz Konseržrije, poizkusa, umoriti Ignacija De Lojola; vdrl v Luvr v oboroženo roko na čelu rokovnjačev, puntal se proti kraljevski avtoriteti, ko je hotel

Monklar vdreti v Dvor Čudežev, in vodil je rokovnjače proti Monklaru, da otme Deleta z grmade. Lantné je bil izgubljen.

Postavili ga bodo pred sodnike, napravili navidezno obravnavo — zaradi lepšega — in ga obesili najkasneje jutri zvečer.

Ona pa, Ciganka, bo prisostvovala obešenju.

In kadar izdihne Lantné svoj poslednji dih, se obrne h grofu Monklaru in mu poreče:

»Dvajset let že iščeš svojega sina in ga objokavaš... Poglej ga zdaj — tu ga imaš!«

Ob tem slikanju Monklarjeve bolečine so se zasvetile stankine oči v neznosnem blešku.

Srce se ji je napenjalo v mogočni radosti.

In misel na vešaja, na vrh, na koncu katere se bo žibal Lantné, in na obup velikega profosa — ta misel je risala pred njeno dušo tako jasno sliko, tako razločno in tako živo, da je začela govoriti na glas: »Glej, Monk! Ali vidiš svojega sina!... Trpiš in plakaš... a toliko ne preplakaš nikoli, kakor sem preplakala jaz! Spominj se, kako sem se vlačila pred teboj na kolenih, in kako si bil ti neusmiljen! Tudi jaz sem videla mrtvo truplo, ki se je zibal na vrvi — in tisto mrtvo truplo je bil moj sin!...«

Ob devetih zvečer se je pokazala ciganka pred dvorcem veli-

kega profosa. Monk! je bil gotovo že ukazal, da naj jo privedejo k njemu, zakaj vrata so se ji odprla takoj.

Vedli so jo v Monklarjev kabinet.

Profos jo je motril pozorno, izkušaje čitati na tem zagonetnem obrazu tajne nagibe, ki so gonili njeno čudno vest.

Toda obraz ciganke je bil zaprt pismo — kakor obraz velikega profosa samega.

»Govori,« ji je dejal s prijaznostjo, ki ni bila njegova navada. »Česa želiš od mene?«

»Vaša visokost,« je rekla ciganka, napenjajoča vse svoje sile, da ne bi izdala sovraštva, ki je prikipevalo v njenem srcu, ali se spominjate, da sem vas prišla nekoč prosit milosti?«

»Spominjam se,« je rekel Monklar hladno.

»Tisti, ki so ga imeli obesiti, je bil moj sin... Ali se spominjate, visokost?«

»Spominjam se,« je rekel Monklar.

»Da, vem, dober spomin imate, visokost.«

»Morda imaš ti še boljšega od mene!« je dejal profos s tako globokim glasom, da je starka vztrepetala v strašni misli:

»Izdala sem se!...«

»Visokost,« je povzela, »moj spomin je dober, to je res! Zakaj muko, ki sem jo trpela tisti dan, ko

so mi obesili sina, sem trpela potem vse dni, od tistega strašnega jutra pa do današnjega dne. In preveč grozno bi bilo, visokost, ako bi me umorila nova takšna muka...«

»Aha! Še vem, kam meriš...«

»Dvakrat sem vam rešila življenje, visokost: v zameno mi darujte življenje Lantnéjevo...«

»Misli sem, da ga sovražiš...«

»Jaz, visokost? Kdo vam je rekel to?« je vzkliknila ciganka. »Kdo je obudil v vas to mnenje? Res je, da potrebujem Lantnéja...«

»Toda takrat, ko sem padel razbojnikom v roke, si me vendar ti sama obvestila, da mi je Lantné nametil smrt...«

»In kaj sledi iz tega?« je prala ona hladno.

»To, da bom ravno tako neusmiljen, kakor je hotel biti on... A to mi še ne zadošča v pojasnilo tvoje vedenja, ki se zdaj jako čudno. Ti si mi ovadila Lantnéja in si sama parkrat obrnila mojo pozornost nanj — zdaj pa prideš in me prosiš, da naj ga pomilostim in mu darujem življenje!«

»Prosim vas zato, ker ga potrebujem, visokost! Sovraštva ne čutim do njega, niti ne ljubezni, saj sem vam rekla nekoč... Toda potrebujem ga... ne ubijte mi ga...«

»A čemu ga potrebujete? Govorite odkrito... Videl bom, kaj se da storiti zate, zakaj dolgujem ti veliko hvalo.«

Ciganka je vztrepetala. Toda nadaljevala je, ne popuščajte načrta, ki si ga je bila napravila:

»Potrebujem ga, da izvršim neko maščevanje.«

»To je, da naj ti zakolje kakega rokovnjača, ki se ti je zameril...« je prašal on z mračnim usmevom.

»Vidim, da vam ni mogoče ničesar prikriti, visokost! Da, namerila sem mu nalogo, da se osveti zame nekemu rokovnjaču — razbojniku najnižje, najpodlejše vrste! Tisti človek mi je storil strašno zlo. In da mu vrnem zob za zob in oko za oko, kakor je navada pri nas ciganih, potrebujem Lantnéja... Visokost, vedela sem, da mora pasti danes ali jutri v vaše strašne roke! In zato sem iskala nalašč, kako bi si pridobila pravico do vaše hvalečnosti... Rešila sem vas... Rešite tudi vi mene s tem, da mi pustite Lantnéja!«

Veliki profos je zmajal z glavo.

»Ni mogoče!« je dejal suho.

»Ni mogoče! Ah, to je tista strašna beseda, ki ste jo izustili tudi takrat! Glejte, visokost, na kolenih ležim pred vami kakor tisti dan! Kakor za svojega sina vam khčem: Milost! Usmiljenje temu mlademu človeku!«

Ciganka je bila padla preden na kolena.

(Dalje.)

lja našo — politiko. In res je tako. Prvič je do tri tisoč (v Slov. goricah, Ptujskem in Dravskem polju) Slovencev takih, ki pravijo, da so Slovenci — a Nemcem prijazni! So to takozvani Štajercijanci. Poleg teh pa imamo še marsikoga, ki trdi danes neženirano: ravnam se po onih, od katerih sem službeno (ali na drug način) odvisen. To so uradniki, mali a tudi večji trgovci in obrtniki.

Očitni smo naši obrambi — a ne morala posameznim velikim obrambnim organizacijam, — da prodira germanizacija radi konfuznosti obrambe. Ostanemo pri tem, kajti germanizacija se širi v prvi vrsti od severa in severo zapada proti jugu, pritiska toraj na črto, ki obsega do 350 km — in še več — dalje. Mesto da posvečamo glavno pozornost samo in edino le osrčju, morali bi najprej začeti z vsemi silami zbirati naš materialni in moralni kapital v to, da dovolj zaslonimo to dolgo črto, ki bi nam morala biti glavna braniteljska in v danem slučaju tudi opora v našem narodnem boju, če ne pride kdaj čas, ko nam nasprotniki niti Drave ne bodo priznavali kot naravne meje, zgubilo pa se bo s tem do 200.000 duš, ki nam pripadajo (to je seveda kot minimum). Dajmo v prvi vrsti značaj kompaktnosti velikemu obrambnemu delu in osredotočimo ga na mejah. Na ostalih naših družinih, klubih itd. pa je, da ravnajo tako medsebojno tekmujejo v vzgajanju naroda, dvigavanju samozavednosti, ojačenju odpora proti potuljevalni poplavi, skratka v dvigavanju propadajoče naše narodnosti. Saj ga menda ni po Slovenskem društva, ki bi mu ne bilo mari narodno življenje, katerega namen bi ne bil podkrepiti Slovenstvo. Le poglobiti nam je treba značaj, poostri delovanje in dvigniti duh demokratizma. Ravno pomanjkanje slednega, je ena glavnih krivd, da Slovenci propadamo ob mejah. Velja pa tudi tu pregovor: »Verba movent — exempla trahunt!« Kajti po tem, po čimur se ravna središča našega gibanja, se ravna tudi vsa ostala, manjša narodna ognjišča, v prvi vrsti ob mejah. Kar je gnilega v središču, preide na ostale tvorbe. Pomanjkanje in nezanimanje v demokratičnem oziru v središču, ozir. središču, vpliva pogubeno na vse strani. V 65letih našega prepoveda — če smemo k temu jemati leto 48, sploh — smo prišli danes srečno tako daleč, da nam je treba nove preuredbe našega narodnega življenja, če hočemo rasti a ne propasti. Brdsko je, priznavati take stvari javno, a kdor daje drugim vzorom glavno težišče, se vedoma odreja resnici.

Dokler se ne bomo odrekli navadenega nalik narod. resnicam, ne bomo imeli uspehov v naši narodni obrambi. V prvi vrsti pa — poleg marsičesa drugega — nam treba iskati opore v narodu. Da nam jo pa bode v stanu tudi dati, moramo mu popreje sami posvetiti vse naše sile. Spectator.

Dnevni pregled.

So en diplomat. Med slabimi oficijelnimi avstrijskimi diplomati — se oglašajo — »tudi diplomati« — s svojimi nasveti, kako bi rešili zamotano domače in balkansko vprašanje. Oglašilo se je že mnogo stro-

kovnjakov — med Nemci smo žal razpazili le malo del, ki bi jih mogli resno upoštevati. Zadnji čas se je zopet oglašil neki »österreichischer Politiker« — in je napisal knjigo »Dringende Fragen« (nujna vprašanja) s podnaslovom orientalna kriza in njene posledice za Avstro-Ogrsko in Nemčijo. (Ti dve morata biti namreč vedno skupaj.) Gospod, ki svojega imena ni podpisal, govori zelo mogočno in pravi vedno »mi«. N.p.r. »Mi hočemo«, »mi nečemo« itd. Ta politikar je precej podoben vsem oficijelnim politikom naših Nemcev. Zanimivo pa je, kako definira idejo Avstrije: Die Seele Österreichs ist, der Glaube an die Notwendigkeit seiner Macht. Po naše se to pravi: Duša Avstrije je vera na potrebo njene moči... Ne vem, če ste takoj razumeli ta stavček. Kdor hoče, naj ga natančneje premišlja, spoznal bo kmalu, da tiči v njem kom ironije. Politikar je hotel zapisati resnico — in to se mu je res posrečilo. Avstrijski narodi so doslej po večini stali na stališču, ki ga je zavzel Palacky leta 1848. ker Nemcem ta »ideja Avstrije« — ne ugaja — so danes že tudi drugi nehali verovati vanjo. In to je slabo. Ako bodo pa politiki tako formulirali idejo države, kakor jo je ta — bo pa še slabše.

Umrli je dne 8. t. m. g. Edmund Lachainer, strokovni učitelj na meščanski šoli v Postojni. Naj v miru počiva!

Uradne vesti. Josipu Znidaršiču iz Il. Bistrice št. 79, nazadnje stanujoč v Trstu, Via Industria 53/l, je vročiti pri c. kr. okrajni sodnji v Il. Bistrici tekoči pravni stvari Antona Muhe, Velika Bukovica št. 44, zaradi 240 K, sodba z dne 1. februarja 1913, C II 21/13/z, s katero je toženec Josip Znidaršič obsojen v plačilo zneska 240 K s pr. — Ker je bivališče sedaj neznano, se mu postavlja za skrbnika France Znidaršič v Il. Bistrici št. 79.

Posnemajmo Čehel! Na Češkem razpeča šolska matica več stotisoč svojih razglednic leto za letom in češki rodoljubi ne gledajo na to narodno obrambo pospešujoče razglednice s kritičnim očesom. Njim velja geslo: to so naše razglednice, s temi koristimo svojemu češkemu narodu! in kupujejo in prodajajo le to svoje blago v prvi vrsti. Kako pa pri nas? Ali se ne išče končno z drobnogledom napak na družinskih razglednicah, ali se ne išče vseh mogočih izgovorov pri prodajalcih in odjemalcih? Ali niso mnogi teh in drugih pozabili na svojo narodno dolžnost? Družba sv. Cirila in Metoda ni zalazila za to velikonoč novih razglednic, ima še dosti starih, da more z njimi ustreči vsestransko. Ko to poročamo in nakupovanje družinskih razglednic predvsem priporočamo, kličemo svojim rojakom: posnemajmo Čehel!

Ciril Metodovi šoli je poslal g. Franjo Žagar v Markovcu 10 K vojne odškodnine v smislu okrožnice, ki jo je razposlala podružnica v Matenji vasi. G. Martin Zmavc, Čajniče v Bosni je poslal 10 K dar g. Rade Jovanoviča, trgovca v Čajniču, kot znak dobrega prijatelja Slovencev. Hvala pošiljatelju, hvala dobremu slovenskemu prijatelju! — G. dr. Furlan odvetnik v Ljubljani je poslal 10 K iz kazenske zadeve U III 62/13. poravnava je plačal toženec. Iz kazenske poravnave med

gospodom pismonošo in župnikom ter županom na Črnučah je prejela C. M. družba 40 K, katere sta vplačala toženca župnik in župan, da jima je tožitelj odpustil. — Hranilnica in posojilnica v Limbušu pri Mariboru je darovala družbi 20 K. — Vojno odškodnino v smislu C. M. podružnice v Matenji vasi je vplačal s 5 K g. Fr. Paternost. »Narodni hotel« v Postojni. Hvala! — V Gradškaku pri Ptujju je umrl dne 3. t. m. zlatomašnik g. Fr. Rupič. Družbi sv. Cirila in Metoda je volil v svoji oporoki vsoto 40 K. — Časten spomin dobremu rodoljubi!

Spisi Mišjakovega Julčka. V mladinski slovenski literaturi bodo spisi Mišjakovega Julčka imeli svoje posebno mesto. Zgodilo se mi je, da me je zadnjič priprost otrok z dežele, ki je bral prejšnje zvezke, vprašal, kdaj izide zopet nov zvezek Mišjakovega Julčka spisi. To je dobro znamenje za te spise. Pa so res prijazni in otroški, da morajo ugajati! Izšel je pravkar IV. zvezek. Posvečen je ravn. Hubadu. Zvezek obsega povest »Blago srce«, ki bo zelo ugajala naši šolski mladini. Dajte ji to knjigo v roki! Knjiga je primerno ilustrirana in stane 1K 50 v. Za velikonoč daste lahko svojim otrokom najprimernejše darilo, če jim kupite to knjigo. Veseli bodo takih prihujov.

Gozdni požar. Iz Železnikov se poroča, da so imeli v bližini trga 2. t. m. gozdni požar, ki je napravil precej škode, vničil okoli 500 m² zemljišča in nad 400 mladih mesecnov in smrek, ki so bile nasajene že približno pred 15 leti. Ogenj je po neprevidnosti zaneetil krojaški učence, ki je zapalil svačlico, gorečo užgalico pa vrget v suho travo. Le takojšnji pomoči tržanov se je zahalivali, da se je ogenj pogasil kmalu po izbruhu in ni postal za trg sam vsodepolen.

Drobtiv iz Štajerske. V Mariboru je umrl pešec 26. dom. pešpolka Vresnik. Bil je že dalje časa hudo bolan. — V Zmureku je bil imenovan — s pomaknjenjem v višji činovni razred — nadpoštarij poštari g. A. Ortis. — V Gradcu bode zboroval v dnevih od 10—13. maja vseavstrijski kongres esperantistov. — V Gradcu je bil na mersarskem tržišču okraden nek mesar za 700 K. Tatvino sta izvršili neka Oberdorfer in Woronig, obe iz Koroske. Policija jih je že izsledila. — Pri okr. sodnji v Celovcu je izpraznjeno sodniško mesto. Prošnjo od 18. marca. — V St. Marjet ob Pesnici je razpisano mesto definitivnega učitelja. — Graške »Herbstmesse« bilanca izkazuje 106.776 K 22 v dohodkov in izdatkov 106.523 K 37 v. 6254 K 85 v je torej dobiček! Koliko smo pripomogli k temu Slovenci? — V Gornji Radgoni je padel raz okna prvega nadstropja 4 leta stari Viktor Korošec, ter kmalu na to na zadobljenih ranah umrl. — V Slovenj Gradcu so aretirali nevarnega vlomilca Jrga, ki je svojčas tudi po ljubljanski okolici strašil. Imel je tudi na Štajerskem že več izvršenih vlomov na vesti. — V Mixnitzu so našli delavci, ko so kopali pri tamošnji elektrarni v globini 3 m okostje mladega človeka. Manjka okostnjaku samo en kočnik. Okostje je dolgo poldrug meter. Sumijo, da je to sled strašnega zločina.

Avstrijski špijon aretiran ob italijanski meji. V Praprotnem v Italiji

ob meji je bil aretiran neki Ivan Vittori iz Cervinjanja, ki je nagovarjal pismonošo Hermenegilda Kocijančiča v Praprotnem, naj mu poskrbi narise raznih italijanskih trdnjav ob meji. Kocijančič se mu je navidezno udal ter rekel, da mu preskrbi vse načrte, katere želi, samo naj pride do njega. Prišel je, na kar so ga prijeli in odvedli v Videm, kjer ga čaka obsodba. En Furlan je že iztaknil težko obsodbo v Italiji radi nagovarjanja k predaji raznih vojaških načrtov; sedaj dobi drugi svoje plačilo.

Nov davek. Mestni zastop v Berlinu je sklenil davek za obisk kinematografov. Davek prične pri vstopnini 30 pfenigov (36 vinarjev) in narašča od 5 do 5 pfenigov po višini vstopnic.

Grozna rodbinska drama. Grozen slučaj rodbinske tragedije se je izvršil v četrtek dne 6. sušca t. l. v Lysolejih pri Dejvcah blizu Prage. Mož, delavec je umoril z ljubosumnosti svojo ženo, mater petih otrok, na kar si je tudi sam vzel življenje. — V petek zjutraj so našli ljudje v bližini letoviščne restavracije Šatovke v Dolenji Šarki pri Pragi moža, ki je krvavel iz mnogih težkih ran na rokah in iz globoke rane na prsih. V težko ranjenem možu so spoznali 48letnega zidarja Josipa Tejmla iz Lysolej, ki je povedal pri obvezovanju zdravniku rešilne postaje, da je umoril svojo ženo, ki mu je bila baje nezvesta in ki je imela ljubimsko razmerje z ljubimcem njegove hčere. Nato si je zasadi še sam nož v prsa in si prerezal žile na rokah. Po prvi pomoči so težko ranjenega moža odpeljali v bolnišnico v Prago. Takoj se je dognalo, da je samomorilni Tejml poskus res v zvezi z umorom njegove žene, ki se je izvršil pretekli četrtek med deseto in enajsto uro dopoldne v Tejmlvem stanovanju v Lysolejih. Po ostrem prepriu s svojo ženo je Tejml to težko rnil z nožem in ji s kladivom razbil glavo. Po umoru je Tejml vrget truplo svoje žene pod posteljo. Ker pa se ga je ob pogledu na mrtvo ženo polastila groza, je zbežal iz svojega stanovanja in je letal ves brez uma okrog vasi. Na večer se je hotel usmrtiti in to na grozen način. Zasadi si je večkrat globoko v prsa velik kuhinjski nož. Toda niti eden izmed bodljavev ni rnil srca. Hotel je torej skočiti v reko Vltavo ali pa se obesiti. Zato pa pa mu je manjkalo poguma. Proti jutru si je prerezal žile na obeh rokah in se je zgrudil na tla na polju, kjer so ga zjutraj našli ljudje v mlakuži krvi. Tejml se je v zadnjem času pogosto prepiral s svojo ženo, kateri je očital nezvestobo. Nekateri izmed sosedov in sosed so mu namreč pravili, da ima njegova žena ljubimsko razmerje z ljubimcem njegove 20letne hčerke. Tejml, ki je silno jezne in razdražljive narave, ni niti preiskoval, koliko je resnice na besedah in pripovedovanju njegovih sosedov, in sosed in je po hudem prepriu umoril svojo ženo. Tejml je izvršil zločin v prisotnosti svoje najmlajše, triletne hčerke in dveh najmlajših otrok svoje hčere, ki je živela skupaj s svojim ljubimcem v isti hiši, kakor Tejml. Napadel je svojo ženo pri štedilniku, ko je kuhala in pripravljala obed. Po strašnem dejanju je skril, kakor smo že povedali svojo ženo pod posteljo in je zbežal. Zločin so odkrili šele pred poldnevom, ko se je vrnila iz šole domov šletna hčerka

zidarja Tejmla. Ta je naša truplo svoje matere pod posteljo. Težko ranjenega Tejmla so v petek popoldne zaslišali v praški bolnišnici. Tejml je priznal, da je umoril svojo ženo med prepriom, drugih vprašanj pa se je izogibal. Ko bo ozdravil, pride pred sodišče.

RAZNE ZANIMIVOSTI.

Uredniška tajnost. Te dni se je zgodilo, da je okrožno sodišče v Olomucu sklenilo prisiliti dva urednika, da pričujeta v stvari, ki se splošno smatra za uredniško tajnost. Preiskovalni sodnik je priznal urednikoma pravico, odreči pričevanje, ker odkritje uredniške tajnosti ne odgovarja častnikarski časti. Komora je bila pa drugega nazora. Naš kazenski proces ne prizna splošnega prava da bi smel urednik odreči pričevanje v uredniških stvareh in da bi bil zakon gotovo prevzel tozadevne določbe, ako bi hotel varovati uredniško tajnost. In naposled trdi komora, da iz tega, če kdo izda uredniško tajnost ne izvira za urednika sramota. — Toda vsi ti razlogi ne drže. Prvič ne drži, se sklicevati na to kaj je in kaj ni v kazenskopravnem redu. Od te dobe, ko je bil izdan naš kazenski pravni red, so nastale nove organizacije družbe in novi gospodarski in družabni pojavi, ki se ne dajo pokriti s klobukom starega kazenskopravnega reda. Kadar na pr. gre za avtomobilsko nesrečo, tedaj mora sodnik poklicati na pomoč strokovnjaka in zvedenca; je sploh cela vrsta novih trgovskih navad, o katerih se sodnik pouči od pripadnikov s tem. Zato tudi sodnik ni kompetenten presojati pomen uredniške tajnosti, dokler ne zasliši častnikarske korporacije, kakor tudi iz zakona ni mogoče in ne more presoditi, kakšen usus in kakšne okoliščine n. pr. odločijo pri vojaški časti. Zurnalistika spada med nove družabne stanove.

Odprava tlačanstva v Rusiji. Dan 3. marca je za življenje Rusije zgodovinskega pomena. Za časa vladanja carja Aleksandra II. je bila izvedena v Rusiji velika socialna reforma: odprava tlačanstva. To se je zgodilo dne 3. marca 1861. Aleksander II. je izvel to modro reformo, vendar, da s tem izzove proti sebi tako plemstvo kakor veliko posestvo. Ali, kakor vladar moderne dobe je hotel raje posnemati izgled napredka zapadnih evropskih držav ter dvigniti kulturno in socialno milijone ruskega kmetstva, nego da bi ustrezal egoizmu velikih posestnikov. S tem svojlin delom je Aleksander II. zaslužil, da ga zgodovina beleži, če ne že kakor velikega, pa vsaj kakor modrega in vestnega vladarja.

Ljubljana.

— Ne kupujte srečk na obroke druge kot samo pri Češki industrijski banki, kajti ta prvi in največji tovrstni slovanski zavod s svojo delniško glavnico 40 milijonov kron nudi v vsakem oziru absolutno varnost. Pozor na dne 1. aprila t. l. vršče se zrebanje turških srečk, pri katerem bo izžreban glavni dobiček 400.000 frankov. Več v današnjem oglasu.

— Roda Roda je bil v Zagrebu izpiskan. Dijaki so namreč zasedli nad polovico prostorov in so tega nemškega humorista poučili, da ne

Albanija in Albanci.

— Najbližnji sorodniki krivca založe v zastavo večje število orožja, kateri presega vrednost zahtevane odkupnine trikratno in celo štirikratno; šele ko se izjavi prošnje, da je zadovoljen, prenehajo z odajanjem novih zastav.

Temu sledi gostija, za katero je že prej pripravil vse potrebno morilec sam. Ko se je že dovolj pojedlo in popilo, začnejo se nove prošnje naj spusti nekoliko od zahtevane odkupnine, ali pa da podaljša rok plačila. Na ta način se »gliha« po navedi tako dolgo, da odpusti prošni krivcu vso kazn. Med obema, prej sovražnima rodovima, napravi se prijateljstvo, včasih celo »krvno pobratimstvo«, kar se zgodi takole: Oba si zvolita posredovalca, kateri podveže obema mazinec desne roke, ga zareže, nakaplja par kapljic krvi od vsakega v čašo žganja, katero oba skupno izpijeta, nakar se objameta in sedeta k novi gostiji.

Ta plemenska skupnost ima to dobro stran, da brani posameznika pred zlostavljanjem drugih; slabo stran pa ima to, da vodi ta krvavi običaj strašne boje med spornimi rodovi, ki trajajo od generacije do generacije, ker gori navedeno odpuščenje se dogaja le redkokdaj.

Rodbinsko življenje Albancev je podobno ponekod zadrugi starih Slovanov; posebno v kolikor se tiče imovine, katera pripada celi

rodbini. Albanci se žive v rodovitnejših krajih Albanije večinoma s poljedelstvom in živinorejo, sicer pa od četovanja. Možje sploh malo ali nič ne delajo in prepuščajo vse poljsko in domače delo svojim ženam, katere smatrajo za sužnje, sami pa hodijo v četah po več sto na boje proti drugim plemenom in narodom, ki so tako nesrečni, da prebivajo po teh od civilizacije in kulture popolnoma zapuščenih krajih. Cesto-krat se jim pridružijo tudi ženske in se v boju junaško bore z orožjem v roki, odnašajo ranjence in skratka prezirajo smrt kot njihovi zapovedniki. V mirnem času pa predejo volno, napravljajo obleko možem, obdelujejo vinograde in sekajo les v šumah. Za svoje naporno delo ne najdejo priznanja pri svojih lenih možih. S svojim možem ne sme pred nikomur govoriti in sploh se izogiblje imenovati njegovo ime. Mož, kateri govori s svojo ženo prijazno, ni nič vreden; nasprotno se spodobi, da govori mož s svojo ženo kratko, malo in zapovedovalno, da, celo osorno.

Dekleta se može že v svojem dvanajstem letu, včasih celo prej, z nekoliko starejšimi mladeniči. Ženin si kupi nevesto, katera navadno ne dobi nikake dote, da celo lastne obleke ne. V soboto večer — pred svatbo — ji pošlje ženin celo »balo«, poročno obleko, fez in nekoliko denarja, starišem pa gotov del kupnine, katera navadno ne presega več kot dva dukata.

Stariši ženina imajo nad nevesto neomejeno pravico — kot nad svojim sinom — ter jo morejo, ako bi se jim njeno obnašanje ne dopadalo, poslati zopet na njen dom. Vsed tega je snaha istotako udana svojemu tastu in tašči kot svojemu možu.

Novorojenemu detetu daje ime obter. O rodeči ženi trdijo, da je pristopna raznim čarovništvom, in da jo je lahko »uhraniti« in z njo tu dete. Vsed tega je 40 dni po porodu postavljena pred vežnimi vrati meja, katero mora vsakdo pre- skočiti.

Pri pogrebu je seveda velik jok — posebno ženske so »neutolajljive«. Žena umrlega, sestre, vsakjine hčere ostrilega si popolnoma svoje lase, obrnejo svoje »flokateje« t. j. volnene kožuhe, z volno yen, razpraskajo si lice in prsa in trgajoč si ostanek las iz glave padajo na zemljo kot nore ali pa tolčejo z glavami ob steno. Njih jok je podoben tuljenju ranjene zverine. Mrlič se pokopje navadno takoj prvi dan, nad grobom se ponovi jok in žene skacejo za njim v grob. Potolajijo se šele, ko se razdaja kuhana pšenica s sladkorjem. Nad grobom ponavljajo se stokanje še tretji dan in doma, nakar se začenja štiridesetdnevica po umrlem.

To je — v kolikor je mogoče v kratkih potezah orisati v pravih barvah — cel značaj skupine alban- skih plemen in njegovega ozemlja. Naj navedem še proti koncu ne-

koliko markantnejših odlomkov iz knjige našega rojaka dr. Niko Zupaniča namestnika ravnatelja belgrajskega muzeja, katera je izšla na Dunaju pod naslovom: »Alt Serbien und albanische Frage.«

Diplomatični odnosi med Avstro-Ogrsko in Srbijo so zelo napeti in stvarjajo težke ovire prijateljem miru. Razlog je Albanija, nekaj kar ne obstoja, ampak se jo mora prejeti utvoriti. In čemu naj bi prišlo do boja radi te imaginarne, bodoče države med Avstrijo in Srbijo, in morda celo do svetovne vojne? Gotovo, vzrok vojni je kaj lahko najti! Ali težko je pred Bogom in pred ljudmi odgovarjati za prelito kri, ako je ta kri prelita radi ničevih razlogov.

V politično-geografskem oziru objemlje Albanija dva vilajeta: skadarski in janjinski, katera imata skupno 721.706 prebivalcev. Z ozirom na narodnost, ta zemljišča niso homogena, ker je v teh ozemljih 110.000 Grkov, približno ravno toliko Cincarinov (Vlahov) in okrog 6000 Srbov (veliko število Srbov pa je nasilno poarnaucenih. Op. pis.), tako, da je v jezikovnem oziru samo še dve tretjini Albancev, kateri naj bi tvorili bodočo Albanijo. Še večja heterogeniteta vlada pa v verskem oziru.

V teh dveh vilajetih živi 355.956 katoliških in pravoslavnih kristjanov, potem 362.311 mohamedancev in 3430 židov. Kar se tiče kulturne sfere prebivala Grki in pravoslavni

Albanci v južni Albaniji (v Epiru. Op. pis.), katero je grška kultura že grecizirala in je Grška s polnim pravom anektirala to ozemlje za-se, vsekakor je neverjetno, da bi anekstijo opustila. Grški je mogoče odvzeti to ozemlje samo z oboroženo silo. Ostaja tedaj še 400.000 Albancev, kateri bi ostali, da se iz njih stvorijo avtonomno albansko državo, ki obstoja iz samih mohamedancev. Med temi se nahaja tudi nekoliko katoliških Albancev in tako bi bila avtonomna Albanija na novo mohamedanska država v Evropi, kar bi bil za današnje evropsko kulturo in njene ideale pravcat — anahronizem.

Najinteresantnejše pa je pri tem to, da protežira osnutje mohamedanske države ona ista Avstrija, ki se izdaja za katoliško državo (par excellence! Op. pis.) in katera je vzela katolike severne Albanije pod svojo zaščito. Ako opazujemo ta religiozen moment nekoliko natančneje, postaja nam jasno, da hočejo mohamedanski Albanci, ki stoje še na zelo nizkem stopnju kulture, avtonomno Albanijo predvsem izkoristiti v to, da čim bolj pritiskajo na svoje krščanske soplemenjake. V ostalem pa si je težko misliti, da bi si kak avstrijski minister smel podstopiti, da stopi pred Njegovo Apostolsko Veličanstvo s predlogom, da se za osnutje mohamedanske države uporabi avstrijska armada.

maramo dovtipov te vrste. Ko je Roda Roda nastopil, so mu prijatelji ploskali — a drugi so ga začeli obmetavati z jajci. Roda Roda se je nekaj časa smejal, potem pa je odšel v posebno sobo. Večer je bil torej — končan. In v Ljubljani?

— **Koncert Glasbene Matice** je bil včeraj zopet razprodan. Posebno mnogo je bilo gostov z dežele. Koncert je krasno uspel.

— **Zabavni večer Sokola II.** je v soboto lepo uspel. Obisk je bil dober, dasi bi program zaslužil lepšega obiska. Sokol II. je društvo, ki ima lepe namene in je na svojem zabavnem večeru hotel pokazati svoje zmožnosti. Na večer se je sešlo mnogo prijateljev društva — skupine so bile krasne in so pokazale, da telovadci Sokola II. hočejo doseči svoja bratska društva. Tudi sicer je bilo veselo. Zabava je trajala do jutra.

— **Zaključni plesni venček** trgovskih sodelavcev je v soboto lepo uspel in je bil mnogostevilno obiskan. Dvorana v hotelu »Mirija« je bila polna.

— **Poročilo o skupščini Slov. Matice** prinesemo jutri.

— Sokol I. je priredil včeraj lep večer v hotelu Strukeli, kjer so se sešli prijatelji društva na neprisliljeni zabavi. Program je bil prav posrečen.

— **Kinematograf »Ideal«**. Danes zadnji dan sijajnega sporeda, ki je dosegel velik uspeh. Nepopisen smeh vzbujala fina francoska veseloigra »Brigaj se za Amelio«. Kakor navadno ugaja Psylander v drami »Trije prijatelji«. Triletni Buby je v igri »Bubyjev nabiralnik« izborni komik. Jutri »Prvi sledovi starosti«.

Tedenska kronika.

(Pregled najvažnejših dogodkov.)

Kakor zadnjič smo pisali, vojna kmalu se konča — (če se bodo poravnali radi turškega dolga!)

Tudi to še ni gotovo, kaj po vojski kdo dobi — (lahko da spet z vojsko novo se Evropa pomiri!)

Turki zdaj so zadovoljni, ker zgnubili so dovolj — (če bi bili žepi polni, bili menda bi še bolj!)

Toda, kaj jim zdaj pomaga, če se bijejo naprej, kjer je odločila zmaga — tam bo konec turških mej.

Turki zdaj so miroljubni (tako listi znajo), ne gredo več v boj pogubni, in se le še — branijo.

Izročili so usodo velesilam so v roke — (da ne bo to njim na škodo, to vsak Turčin dobro ve!)

(Ker evropske velesile vedno zase le skrbje, če bi Turčijo delile — kaj ostalo bi za nje?)

Kakor kaže nam ta slika Turkom šlo je res slabo, spremenila se oblika je polumesecu zelo...

Dobro so ga ogledali — vsak si je svoj košček vzel (dasi vkup so ga zvezali, vendar ne bo nikdar — cel.)

Zdaj ga v Azijo peljajo, kar ga še ostalo je — (drugim več ga ne prodajo, ker ga že premalo je!)

Revež se je ves posušil in razpokan je tako, da bo lahko v nič se zrušil, če ga dobro ne — podpro...

Na utrdbah Drinopolja, vse je, kakor je bilo — (večkrat pač je dobra volja toda slabo je meso!)

Mesto vzeli bi Bolgari, toda kaj, ko ključa ni, (tako po navadi stari mesto v roke se dobi.)

Zato ključ so delat dali velik kakor poljski top — ako bodo z njim streljali, bo vse mesto, kakor grob

Pod obzidje ga peljajo, če za rabo dober bo —

tam poskusijo za vajo — če se vrata z njim odpro.

Mladoturki so dobili za upor koncesijo — v Carigradu naredili, so zato — procesijo!

Starim so posneli glave, nasadili jih na kol — v znak moči in svoje slave v mestu nesli jih okol.

S tem so svetu pokazali, da Turčije konec ni — da se še ne bodo vdali, dokler Enver-bej živi.

To naj tudi za svarilo, drugim bo sovražnikom, kaj se ž njimi bo zgodilo, če bo v Turčiji — polom. Pri Čataldži pa armada je izjavila upor — (ker umira že od glada in predolg ji je — odmor.)

In zato po vsej Evropi resen je nastal pretep (kadar kdo konkurz nastopi, vsak skrbi le za svoj žep.)

Prej evropske so države — skupaj koncentrirale (le učene prve glave so se kaj pripravale!)

Ko pa se je za Turčijo boj na celi črti vnel, proč je bilo s harmonijo — svojo vsak je pesem pel.

To so bile disonance — flavte, gosli, boben, bas — (zraven vendar za Albance so imeli vsi — en glas!)

Ker se niso razumeli in vsak svojo peli so — so godala zavijeteli — in pretep začeli so.

So razbili vsa godala in pobili se hudo — (to država bo plačala, kadar vojne konec bo.)

Naj Evropa se prepira, kakorkoli ve in zna — tretji največ profitira, kjer prepirata se dva.

To se zdaj je pokazalo, ko še vojne konec ni — kar je v Turčiji propalo, se v Albaniji rodi.

Kdor pogleda si to sliko lahko prvi hip spozna — z malega vsaki veliko, če kdo prav saditi zna.

Prej so bila mala kola — zdaj stoji tu velik voz — vprežena sta v njem dva vola, (prej je bil le en par koz.)

Spred voznik albanski fura, poleg znamenje ima, to albanska je kultura, ki jo davno svet pozna.)

Zadaj vozi se albanski novo proglašeni kralj — tako hoče svet krščanski da bo red in mir nastal...

Če pogledamo od blizu, kaj pomeni naj vse to, (v Petrogradu in v Parizu v Londonu vse to vedo!)

Nemci delali kupčijo so do morja čez Balkan trgovali so s Turčijo in prek nje na vzhodno stran.

Ko so spet en voz vozili — (zgodil se je le slučaj!) Srbi so ga zavrnili in poslali ga nazaj.

To je Nemce razjezilo: »Ta predrzni srbski rod,

mi prisilimo jih s silo, da odpro do morja pot...»

Ker so voz nazaj dobili (da se drugič ne zgodi!) so Albanijo vstvarili — ki naj za prehod skrbi.

Ko Balkan smo reševali, se je boj začel doma, (naj se z drugimi ne šali, kdor doma nered ima.)

Grofje mažarski so znani (so državi v pravo čast! — drugod bi bili kaznovani ker so šli državi krast!)

Na Mažarskem je to drugače: Kdo dovolj je »plemenit« — ima štir milijone plače — (pa še ni denarja sit!)

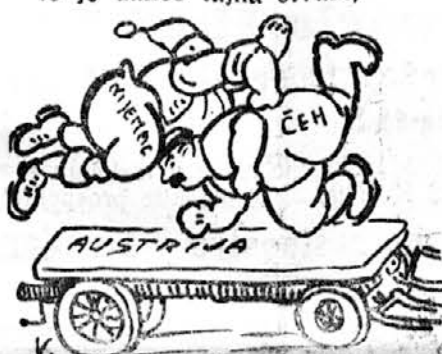
Proti tej mažarski vladi je nastal prav hud odpor, (toda kakor po navadi držal je z magnati dvor.)

(Ker skrbijo vedno zase — to je namreč njih poklic — so se razjezile mase in zahtevale pravice!)

Naznanila se je stavka ki je ni še videl svet — (treba bilo je popravka, ker je slab volilni red.)

Lukacz jo je speljal srečno ker do stavke ni prišlo — vendar to ne bo za večno, ker se strlo je kolo.

Lukacz je dobil pohvalo — drugi pa — vsak svoj denar, (koliko je vse to stalo — to je danes tajna stvar!)

V Avstriji kot po navadi bil je boj na vseh straneh (vsi pripravajo se radi, najbolj Nemci in pa Čeh.)

To velike so težave, ko nikjer pravice ni, in zato ne bo še sprave, ki država jo želi.

Če pri vladi ni pravice, kako bila bi drugod (Nemci se boje resnice, zato delajo ropot!)

To pa je po volji vladi ker izgovor dober ima, da bolj lahko Nemce gladi — drugim lahko — brce da,

Ker pri nas klerikalizem je prišel ob ves kredit, dvignili smo trializem in dobili smo nov ščit.

Nov boj bomo bojevali — vsaj tako nam pravijo — vsemu pokazali bomo — »Jugoslavije«.

Tukaj prve so priprave, (da se kaj ne zamudi!) kadar kralj se te države trialistične rodi.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

NAPREDOVANJE BOLGAROV PRED DRINOPOLJEM.

Sofija, 9. marca. Utrdbe pred Drinopoljem so bile včeraj celi dan bombardirane. Bolgarom se je po strahovitem boju posrečilo zavzeti utrdbo Keit Karra. S tem zavzetjem trdnjave jim je prišlo v roke 400 vojakov in 20 častnikov. Turki so večkrat poskusili utrdbo iztrgati Bolgarom iz rok, toda Bolgari so se dobro zavarovali in odbili s pomočjo artilerije, ki jih je hrabro podpirala,

vsak napad. Četa 200 turških vojakov, ki so se hoteli Bolgarom udati in so se skušali približati bolgarskim vrstam je bila od turške artilerije tako ljuto obstreljevana, da niti en vojak ni došel do bolgarskega tabora. — Nova srbska artilerija visoko nadkriljuje turško.

ŠE »HAMIDIE«.

Carigrad, 9. marca. Turški listi reprodukujejo vest turških listov v Smirni, da je »Hamidie« potopila 3 grške transportne ladje. Trupla plavajo baje ob obrežju. Gotovih zatrdil še ni.

Atene, 9. marca. Radi morskih viharjev se je umaknila »Hamidie« v Aleksandrette in tam poiskala pribežališče. Mornarji ladij, ki so »Hamidie« srečali poročajo, da je Hamidie poškodovana.

TURŠKO POROČILO.

Carigrad, 9. marca. Uradno turško vojno poročilo se glasi: 6. in 7. t. m. je bombardiral sovražnik mesto Drinopolje. Toda ogenj ni bil močan. 8. t. m. je vladal mir. Pred Bulajrom je 6. t. m. začela naša artilerija z močnim ognjem obstreljevati sovražniški oddelek, ki je imel več mrtvih, 8. t. m. je bila ena ladija vsled obsteljevanja od strani sovražnika uničena. Istega dne je priplul nad Galipolje sovražniški aeroplan, ki je vrgel bombo, toda ta ni napravila nikake škode. Celi ta čas pa ni bilo vojnih operacij pred Čataldžo.

TURŠKI DRŽAVNI DOLG

Carigrad, 9. marca. Tu je imela komisija višjih državnih funkcionarjev posvetovanje o onem delu državnega dolga, ki odpade na balkanske zmagovalce.

SRBIJA ZATRE ALBANSKO VSTAJO.

Atene, 9. marca. Po tukajšnjih vesteh je samo en del srbske armade, ki se vkrcava v Solunu namenjen za pred Skader. Drugi del se bo izkrcal v Draču in ima namen ojačiti srbske posadke v Albaniji, kjer je opaziti obširno gibanje tolp. Srbska armada ima nalogo vsako vstajo potlačiti.

SOBRANJ. — ODPUST MOŠTVA.

Sofija, 9. marca. V sobranju se je povprašalo, ako bo mogoče odpustiti del moštva teritorialne armade vsaj za nekaj časa, zato da bi bilo mogoče obdelati polja, je odgovoril vojni minister, da vlada vedno na to misli, toda radi vojnega položaja ni mogoče tega storiti.

Na interpelacijo, kako je z ravnanjem filialke bolgarske narodne banke v Bitolju, ki so ga srbski uradi zavrnili, je odgovoril finančni minister, da je dejstvo resnično in odreditve resna. Širša oblasnitev bo podana, ko dobi minister natančnejše poročilo. Za enkrat je bil pa zunanji minister pozvan, napraviti v Belgradu potrebne korake. Interpelant je bil nato zadovoljen in je še opozoril na to, da en del srbske in grške žurnalistike piše v Bolgarom sovražnem tonu.

MEDIACIJA VELESIL IN ZAVEZNIKI.

Sofija, 9. marca. Vsi sklepi posvetovanj balkanskih zaveznikov v svrhu odgovora na imediatni predlog velesil so še tajni. Kakor se sliši bodo balkanske države precizirale v svojem odgovoru le minimalne zahteve za katere sprejemajo posredovanje velesil. Vendar se pa ne podvržejo brezpogojno vsem nasvetom in predlogom velesil. Balkanske države vstrajajo prej ko slej na zahtevi volne oškodniline.

ODNOŠAJ MED ZAVEZNIKI.

Atene, 9. marca. Vesti o sporu med Orki in Bolgari v Solunu so brez vsake podlage.

TURČIJA DOBI POSOJLO.

Carigrad, 9. marca. J. T. poroča, da je neka indijska banka pripravljena Porti posoditi 10 milijonov funtov šterlingov brez obrestil za 10 let. Banka bo ustanovila v evropski Turčiji filiale.

TURČIJA IN ANGLIJA.

Carigrad, 9. marca. Ikdam poroča, da je Hakkı paša izrazil nasproti državnemu sekretarju Edvardu Greyu in stalnemu podsekretarju Arturju Nicolsonu željo Turčije, obstoječa nesporazumjenja odstraniti in prijateljske vezi obnoviti. Isto željo je Ed. Greyu izrazil tudi Šefket paša. V avdienci pri kralju Edvardu je Hakkı paša napravil važne izjave tičooe se mira.

KAKO BO Z MEJO?

Berlin, 9. marca. »Vos. Ztg.« poroča, da Bolgarija nič več ne zahteva meje Midija-Rodosto, zahteva pa na vsak način, da dobi vsa mesta velikih

zmag. Lozengrad, Lüle Burgas, Bunar Hissar.

MIR JE ŠE DALEČ.

Atene, 9. marca. Ko so včeraj prišle deputacije k ministru zunanjih zadev in mu častitale k zmagi grške armade pri Janlini in izrazile željo po skorajšnjem miru, je rekel minister da je še mir zelo daleč.

ČRNA GORA ODKLONI POSREDOVANJE VELESIL.

Berlin, 9. marca. B. T. poroča iz Sofije: V političnih krogih se govori, da Črna gora odkloni posredovanje velesil.

BOLGARSKO-RUMUNSKI SPOR.

Berlin, 9. marca. Norddeutsche Allg. Ztg. piše v svojem tedenskem prevledu med drugimi: Mirna poravnava bolgarsko-rumunskega spora je došla tako daleč, da bo sklicana v Petrograd konferenca zastopnikov velesil, ki se bodo pod predsedstvom ruskega ministra za zunanje zadeve posvetovale o končni razrešitvi.

BOJKOT JUGOSLOVANSKIH POSLANCEV.

Dunaj, 8. marca. Kakor se iz jugoslovanskih poslaniških krogov sliši, se jugoslovanski poslanci ne bodo udeležili soiree ministra zunanjih zadev grofa Berchtolda, ki se vrši v ponedeljek. Jugoslovanski poslanci hočejo na ta način podati protest proti jugoslovanski politiki zunanje urada. Včeraj se je vršilo posvetovanje glede forme, v kateri naj se bojkot izvrši. Pretresalo se je, če bi ne bilo umestno, ne samo se absentirati temveč podati tudi javno pojasnilo, kaj jih je k temu koraku prisililo. Obrnili so se tudi na druge slovanske stranke, da bi se pridružili bojkotu.

VOLILNA REFORMA ZA GALICIJO.

Dunaj, 8. marca. Namestnik dr. pl. Bobrziński je bil danes sprejet od cesarja v avdienci. Kakor se sliši, je izrazil cesar svojo zadovoljnost o dosedanjih posvetovanjih o volilni pravici in izrazil upanje, da bodo sklepi strank sprejeti tudi od deželnega zbora. Bobrziński je imel nato pogovor z Góluhowskym radi sklicanja deželnega zbora. Posvetovanja deželnega zbora bodo pa končana šele po Vel. noči. — V parlamentarnih krogih se sodi, da je pozicija Bobrzińskega utrjena.

PAPEŽ OBOLEL.

Rim, 8. marca. Papež je obolel na angini, ki je zvezana z močno mrzlico. Vse avdijske za prihodnje štiri dni so odpovedane.

KITAJSKA IN MONGOLIJA.

Mukden, 8. marca. Vlada v Pekingju je izdala povelje, s katerim se listom prepoveduje pisati o dislokaciji čet kot tudi o vojaških ukrepih v zvezi s pripravami pohoda proti lergij poročati.

PAPEŽEVO ZDRAVJE.

Rim, 9. marca. Najnovejša poročila pravijo, da se je papežovo zdravstveno stanje obrnilo na boljše.

CESAR VILJEM.

Köln, 8. marca. Vestj berlinskih in londonskih listov o obisku cesarja Viljema pri angleškem kralju so brez vsake podlage.

NEMŠKO TOLOVAJSTVO.

Dunaj, 9. marca. Danes dopoldne je imel dunajski pilhar zopet svoj »hece«. Nemško nacionalne barabe so priredile velike demonstracije proti češkemu občinstvu. Pri Šumanu je priredil »Klub čeških turistov« koncert, na katerem je sodelovalo več čeških umetnikov iz Prage. Nemško nacionalne tolpe so zasedle vse prostore okolo Šumana, ko so zapustili udeleženci dvorano, so se zapodili Nemci kakor tolovaji na odhajajoče. Več kot 30 oseb je bilo krvavo ranjenih. Policiji se ni posrečilo napraviti miru in reda. Tako poznano energijo dunajskih policajev, kadar se gre za kakšno jugoslovansko demonstrativno — vendar strogo mirno prireditev, če poznamo njihove žilave pesti, ki tolčejo samo za tilniki — tedaj lahko rečemo, da je policija nemške tolovaje mirno gledala! Dunaj javka, kadar Srbi stopijo na glavo kakšnemu zahrbtnemu Arbanasu, mirno pa gleda, ko podivjanj moč tolovajsko napada mirne državljane.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Od ...ni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisemnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Dobro ohranjeno kolo se kupi. Vprašati pri portirju v hotelu »Ilirja«. 167—3

V Ljubljani se izdelujejo žagarjeve kape samo na Starem trgu 32.

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo od 28. febr. do 7. marca.

Cene v kronah		od	do
1 kg govej. mesa	I. vrste	1.80	2.20
1 " " "	II. " "	1.60	1.80
1 " " "	III. " "	1.50	1.70
1 telečjega mesa	(svež.)	1.80	2.20
1 prašičj. mesa	(svež.)	2.20	2.40
1 koštrunovega mesa	(prek.)	1.40	1.50
1 masla		2.60	2.80
1 masla surovega		2.40	2.80
1 masti prašičje		2.10	2.16
1 slanine (špeha) sveže		1.72	2.20
1 slanine prekajene		2.20	2.20
1 sala		1.92	2.20
1 čajnega masla		3.20	3.80
1 margarinkega masla		2.20	2.20
1 jajce		0.06	0.08
1 liter mleka		0.20	0.22
1 posnetega kisla		0.08	0.10
1 smetane sladke		0.90	1.20
1 kg medu		1.40	1.60
1 piščanec		1.20	1.60
1 golob		0.40	0.50
1 raca		1.80	2.20
1 gos		5.50	6.20
1 puran		—	—
100 kg pšenične moke št. 0		35.40	—
100 " " " št. 1		35.40	—
100 " " " št. 2		34.40	—
100 " " " št. 3		33.70	—
100 " " " št. 4		32.70	—
100 " " " št. 5		31.80	—
100 " " " št. 6		31.30	—
100 " " " št. 7		28.50	—
100 " " " št. 8		18.20	—
100 koruzne moke		26.20	—
100 ajd. moke I. vrste		48.20	—
100 " " " II. " "		46.20	—
100 ržene moke		—	40.20
1 l fižola		—	36.40
1 " graha		—	40.20
1 " leče		—	40.20
1 " kaše		—	30.20
1 " ričeta		—	28.20
100 kg pšenice		23.20	24.20
100 " rži		21.20	22.20
100 " ječmena		20.20	21.20
100 " ovsa		22.20	24.20
100 " ajde		22.20	23.20
100 " prosa belega		—	20.20
100 " navadnega		19.20	20.20
100 " koruze		21.20	—
100 " krompirja		6.50	7.20
100 " činkvantina		26.20	—
100 " sena		7.50	8.20
100 " slame		5.20	6.20
100 " stelje		3.20	4.20
100 " detelje		8.20	8.50
Cena trdemu lesu za m ³		9.50	12.20
Cena mehkeemu lesu za m ³		8.20	9.20
Praščič na klavnici		1.12	1.34

Prva delavnica

v Ljubljani za popravila

vseh vrst čevljev

Hitra in trpežna izvršitev po nizki ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.

Naifinejši ŠPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veletrgovarja

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

V plačine težkoče zašli trgovci in industrijci

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno in se v to svrhu tudi denar preskrbi.

Vprašanja pod „Filijalka Ljubljana“ na upravo „Dneva“.

146

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasne

BLUZE
krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.
Solidna trdka:

M. Kristofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

:: in krstni opravi. ::

Na prodaj

so lepe stelaže iz trdega lesa s predali za šnecerijsko trgovino.

Vpraša se v „Prvi anončni pisarni.“ 163

Želodčne bolezni

hemoroide, telesno zaprtje lišaj, kožni izpuščaji, kostne rane.

Brezplačno poročam na željo vsakega, ki trpi na želodcu, slabi prebavi, telesnem zaprtju, zastajanju krvi, kakor tudi na hemoroidah, lišajih, odprtih nogah, vnetju i. t. d. kakor so mnogi bolniki, ki so trpeli leta in leta na teh boleznih, ozdraveli hitro in trajno. Na razpolago je več kot 10.000 priznanih in zahvalnih pisem.

Bolniška sestra Klara

Wiesbaden, Walkmühlstrasse 26.

Posebna specialiteta likerija

Posebna specialiteta likerija

400.000 frankov

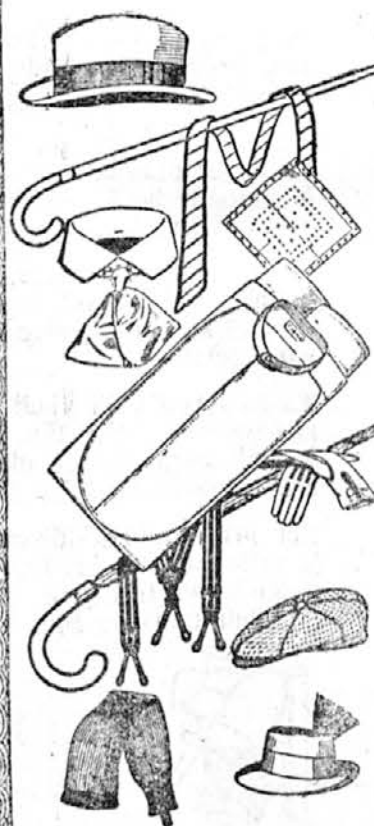
z mesečnim vplačilom samo K 4.75 se zamore

dne 1. februarja 1913

z renomirano turško državno srečko iz l. 1870 zadeti!

Varno naložen denar, zasigurani dobitki! Skupine srečk v različnih kombinacijah na mesečne obroke od 3 K višje. — Zahtevajte prospekte!

Ceške industr. banke glavno zastopstvo v Ljubljani.

Priporoča se nova specialna modna trgovina za gospode in dečke:

J. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa cesta št. 3.

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristno Ciril in Metodove šolske družbe!

Za obleko po meri

dobite edino radomestilo

„v Angleškem skladišču oblek“

kjer so ravnokar dospeli najmodernejši kostumi, paletoji, bluze in krila za dame in deklice kakor tudi obleke, raglani in klobuki za gospode in dečke v vseh barvah in kakovostih.

Vsako si lahko ogleda blago.

Postrežba točna in solidna.

Cene priznane nizke.

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Zadnje novosti!

Priporoča se največja izbira spomladnih kostumov, modernih jop in plaščev, vrhnih kril za

dame in deklice.

Za gospode in dečke

velika izbira oblek, površnikov, nepremojljivih pelerin najnovejšega kroja. — Radi neznatnih stroškov cene brez konkurence.

Konfekciska trgovina

A. Lukič, Ljubljana

Pred škofijo šte. 19.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica šte. 3

je imela koncem leta 1912 denarnega prometa 660 milijonov kron, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 330 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. — Vložen denar obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. — Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. — Hranilnica je pupilarno varna. — V njo vlagajo c. kr. sodišča in jerobi denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. — Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. — Izključena je torej vsaka izguba vloženega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča.

Hranilnica posoja na zemljišča in poslopja proti 5 1/4 % obrestim in najmanj 3/4 % amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšee uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija.

Cene najnižje!

Notni stavek.